

سؤالات صحیح / غلط

۱۴۲. شعر همانند نثر، پایه‌ها و پاره‌های موزونی دارد.
۱۴۳. تعداد هجاهای پایه‌های آوایی هر بیت باهم یکسان است.
۱۴۴. بیت «مراکز عشق تو دیوانه گشتم / وصال و هجر یکسان می‌نماید» دارای ۶ پایه آوایی است.
۱۴۵. نشانه‌های هجایی (U _ _ U _ _ U _ _) «به صورت چهارتا چهارتا» جدا می‌شوند.
۱۴۶. پایه‌های آوایی دو بیت «اگر با من نبودش هیچ میلی / چرا ظرف مرا بشکست لیلی» و «اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را» یکسان است.
۱۴۷. هجاهای تمام پایه‌های آوایی بیت «من نیز چشم از خواب خوش برمی‌نکردم پیش از این / روز فراق دوستان شب خوش بگفتم خواب را» یکسان است.
۱۴۸. بیت «توانا بود هر که دانا بود / ز دانش دل پیر برنا بود» دارای ۶ پایه آوایی است.
۱۴۹. هجاهای تمام پایه‌های آوایی بیت «جمله عالم زین سبب گمراه شد / کم کسی ز ابدال حق آگاه شد» یکسان است.
۱۵۰. پایه‌های آوایی نمی‌توانند کمتر از سه هجا باشند.
۱۵۱. بیت «دلبر و جانان من برده دل و جان من / برده دل و جان من دلبر و جانان من» دارای نظم چهار سه است.

سؤالات جای خالی

۱۵۲. بیت «امشب سبک‌تر می‌زنند این طبل بی‌هنگام را / یا وقت بیداری غلط بوده است مرغ بام را» دارای پایه آوایی است.
۱۵۳. هر مصراع بیت «به دریا بنگرم دریا تو بینم / به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» دارای پایه آوایی است.
۱۵۴. پایه «ب سی من دا» رکن از مصراع «گرم باز آمدی محبوب سیم‌اندام سنگین دل» را تشکیل می‌دهد.
۱۵۵. رکن چهارم مصراع «با طعنه عابرها سراغت را گرفتند» دارای هجا است.
۱۵۶. سبب درک پایه‌های آوایی و لذت بردن از موسیقی متن می‌شود.
۱۵۷. بیت «وقتی دل سودایی می‌رفت به بستان‌ها / بی‌خویشتم کردی بوی گل و ریحان‌ها» دارای نظم یا است.
۱۵۸. هر پایه از مصراع «آن که هلاک من همی خواهد و من سلامت» دارای هجا است.
۱۵۹. بیت «دو چشم مست می‌گونش بپُرد آرام هشیاران / دو خواب‌آلوده بر بودند عقل از دست بیداران» دارای پایه آوایی و هجا است.

سؤالات وصل کردنی

۱۶۰. هریک از ابیات گروه «الف»، به کدام یک از موارد گروه «ب» مرتبط است؟ (در گروه «ب» یک مورد اضافی است).

الف	ب
۱) سلسله موی دوست حلقه دام بلاست / هرکه در این حلقه نیست غافل از این ماجراست	الف) نظم چهار چهار چهار چهار
۲) ای که گفתי هیچ مشکل چون فراق یار نیست / گر امید وصل باشد همچنان دشخوار نیست	ب) نظم سه سه دو
۳) عشق‌هایی کز پی رنگی بود / عشق نبود عاقبت ننگی بود	پ) نظم چهار چهار سه
۴) مسلمانان مسلمانان چه باید گفت یاری را / که صد فردوس می‌سازد جمالش نیم‌خاری را	ت) نظم سه سه سه سه
۵) صبر مرا بر هم زدی بر هم زدی / عقل مرا رهن شدی رهن شدی	ث) نظم چهار چهار چهار
۶) به دنبال محمل چنان زار گریم / که از گریه‌ام ناقه در گل نشیند	ج) نظم چهار سه چهار سه
	چ) نظم چهار چهار چهار سه

۱۶۱. نظم آوایی کدام گزینه با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) در این ظلمت سرا تا کی به بوی دوست بنشینم
- (۲) هر آن کو خاطر مجموع و یار نازنین دارد
- (۳) دلا دیدی که آن فرزانه فرزند
- (۴) صبا وقت سحر بویی ز زلف یار می‌آورد

۱۶۲. بیت زیر از چند پایه آوایی تشکیل شده است؟

- «مسلمانان مرا وقتی دلی بود
که با او گفتمی گر مشکلی بود»
- (۱) چهار (۲) شش (۳) هشت (۴) ده

۱۶۳. تعداد پایه‌های آوایی در کدام گزینه از باقی گزینه‌ها کمتر است؟

- (۱) خوشا شیراز و وصف بی‌مثالش
 - (۲) که گفتت برو دست رستم ببند
 - (۳) بنگر که از شمشیر شه در قهرمان خون می‌چکد
 - (۴) مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم
- خداوندانگه دار از زوالش
بنبندد مرا دست چرخ بلند
آخر چه گستاخی است این والله خطا
جرس فریاد می‌دارد که بریندید محمل‌ها

۱۶۴. پایه‌های آوایی بیت زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟

- بی ماه مه رف روز خد نم روز خد
دامی پ‌را مرغی به دا می می ک شم
- (۱) تا بگ ذ را / هی می ک شم
(۲) تا بگ ذ را / هی می ک شم
(۳) تا بگ ذ را / هی می ان دا زم
(۴) تا بگ ذ را / هت گ داش تم

۱۶۵. کدام گزینه خوانش و پایه‌های آوایی بیت زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

- «ساقیا پیمان‌پرکن زانکه صاحب مجلس است
آرزو می‌بخشد و اسرار می‌دارد نگاه»
- (۱)
ساق یا پی	مان پر	کن زان کی صا	حب مج ل ست
آرزو می	بخش د	اسرار می	دارد نگاه
- (۲)
ساق یا پی ما	ن پر کن	زان کی صا	حب مج ل ست
آرزو می بخ	ش د اس	رار می	دارد نگاه
- (۳)
ساق یا پی	مان پر کن	زان کی صا	حب مج ل ست
آرزو می بخ	ش د اس	رار می	دارد نگاه
- (۴)
ساق یا پی	مان پر کن	زان کی صا حب	مج ل ست
آرزو می	بخش د اس	رار می دا	ردن نگاه

۱۶۶. تعداد پایه‌های آوایی کدام گزینه متفاوت است؟

تا بگویم شرح درد اشتیاق	(۱) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق
آن که بمیرد به سرکوی یار	(۲) زنده کدام است بر هوشیار
پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم	(۳) من از آن روز که در بند توام آزادم
به استقبال آمد بخت پیروز	(۴) مبارک‌تر شب و خرم‌ترین روز

۱۶۷. کدام گزینه از نظر پایه‌های عروضی متفاوت با دیگر ابیات است؟

که بر نظم تو افشاند فلک عقد ثریا را	(۱) غزل گفتی و دُر سفتی بیا و خوش بخوان حافظ
نشان و رنگ اندیشه ز دل پیداست بر سیما	(۲) هر اندیشه که می‌پوشی درون خلوت سینه
از آن امروز با تیمار و غم جفتم	(۳) شب دوشینه در سودای او خفتم
که از خشکی نفس در کام من قلاب می‌گیرد	(۴) منم آن ماهی حیران در این دریای بی‌پایان

۱۶۸. مرز پایه‌های آوایی در کدام بیت نادرست مشخص شده است؟

(۱) به جز اشک چشم و به جز داغ دل: ب جز اش ک / چش م ب جز / داغ دل
(۲) وصل و هجرم شده یکسان همه از دولت عشقت: وصل هج رم / ش د یک سان / ه م از دو / آل ت عش قت
(۳) خدا را کم نشین با خرجه پوشان: خ دا را کم / ن شین با خر / ق پو شان
(۴) ساقیا برخیز و در ده جام را: سا ق یا بر / خ ی ز در ده / جام را

۱۶۹. مرز پایه‌های آوایی در کدام گزینه درست آمده؟

(۱) نمای ای شمس تبریزی کمالی

ن م ا ی ی ش م س ت ب ر ی ز ی ک م ا ل ی

(۲) سوی مرز توران چو بنهاد روی

س و ی م ر ز ت و ر ا ن چ و ب ن ه ا د ر و ی

(۳) سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه

س ر و ر ا م ا ن ی و ل ی ک ن س ر و ر ا ر ف ا ر ت ا ر ن ه

(۴) ولیکن تو را صبر عنقا نباشد

و ل ی ک ن ت و ر ا ص ب ر ع ن ق ا ن ب ا ش د

۱۷۰. در کدام یک از ابیات زیر، تعداد هجاهای تمام پایه‌های آن یکسان نیست؟

(۱) وصیت همین است جان برادر	که اوقات ضایع مکن تا توانی
(۲) اگر دادگر باشی و پاک دین	ز هر کس نیابی جز از آفرین
(۳) بنازم به بزم محبت که آنجا	گدایی به شاهی مقابل نشیند
(۴) شنیدم که چون قوی زیبا بمیرد	فریبنده زاد و فریبنا بمیرد

۱۷۱. کدام کلمه می‌تواند جایگزین جای خالی جدول زیر شود؟

باغ می‌خا هم‌ک‌روزی بت‌ب‌بی‌ند

(۱) قَد و بالا	(۲) سر و بالا	(۳) رُخ زیبا	(۴) درد و بالا

«ز دانش چو جان تو را مایه نیست
به از خامشی هیچ پیرایه نیست»

(۱) نکوهش مکن چرخ نیلوفری را	برون کن ز سر باد خیره سوری را
(۲) خوشا وقت شوریدگان غمش	اگر زخم بینند و گر مرهمش
(۳) من این نکته گیرم که باور نکردم	ندیدم که قویی به صحرا بمیرد
(۴) بسوزند چوب درختان بی بر	سزا خود همین است مر بی ببری را

۱۷۳. بیت کدام گزینه دارای ۴ پایه آوایی و هر پایه آوایی آن دارای ۴ هجا است؟

(۱) سعدیا عاشق نشاید بودن اندر خانقاه	شاهد بازی فراخ و زاهدان تنگ خوی
(۲) قافیه اندیشم و دلدار من	گویدم مندیش جز دیدار من
(۳) چه درد دل است این چه من در فتادم	که در مهر دام تو دل بر فتادم
(۴) خوش بود یاری و یاری بر کنار سبزه زاری	مهربانان روی بر هم وز حسودان بر کناری

۱۷۴. نظم آوایی و هجایی کدام مصراع «سه سه سه دو» است؟

(۱) من خود ای ساقی از این شوق که دارم مستم	تو به یک جرعه دیگر ببری از دستم
(۲) گواهی امین است بر درد من	سرشک روان بر رخ زرد من
(۳) نشاید گفتن آن کس را دلی هست	که نهد بر چنین صورت دل از دست
(۴) تو را نادیدن ما غم نباشد	که در خیلست به از ماکم نباشد

۱۷۵. کدام یک از گزینه های زیر، یک پایه آوایی بیت زیر نیست؟

«نه دهان است که در وهم سخندان آید
مگر اندر سخن آبی و بدانند که لب است»

(۱) سخن آبی	(۲) ت که در وه	(۳) وهم سخندان	مگر اندر

۱۷۶. مرز پایه های آوایی بیت زیر در کدام گزینه درست مشخص شده است؟

«خوش می روی به تنها تن ها فدای جانت
مدهوش می گذاری یاران مهربانت»

(۱)	خُش می رِوی	ب تن ها	تن ها ف دا	ی جانت
	مدهوش می	گ ذاری	یا ران مه	ر بانت
(۲)	خُش می رِوی	ب تن ها تن	ها ف دا	ی جانت
	مدهوش می	گ ذاری	یا ران مه	ر بانت
(۳)	خُش می ر	وی ب تن ها	تن ها ف دا	ی جانت
	مدهوش می	گ ذاری	یا ران مه	ر بانت
(۴)	خُش می ر	وی ب تن ها	تن ها ف دای	جانت
	مدهوش	می گ ذاری	یا ران مه ر	بانت

• پایه‌های آوایی ابیات زیر را مشخص کنید.

۱۷۷. آینه چون نقش تو بنمود راست
خوش‌تر آن باشد که سر دلبران
۱۷۸. به جهان خرم از آنم که جهان خرم از اوست
نمی‌دانم نمی‌دانم الهی
۱۷۹. میان خضر و موسی چون فراق افتاد فهمیدم
سعدی چو جورش می‌بری نزدیک او دیگر مرو
۱۸۰. به دنبال محمل چنان زار گریم
گفتم ای یار تو هم گاه به یادم بودی؟
۱۸۱. بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت
تا دو زلف عنبرین از شانعات ریزد به دامن
۱۸۲. چرا مطرب نمی‌خواند سرودی
از نیستان تا مرا ببریده‌اند
۱۸۳. برخیز تا یک سو نهیم این دل ازرق‌فام را
یار شدم یار شدم با غم تو یار شدم
۱۸۴. نمی‌دانم که این شعر از کجا در خاطرمانده
اگر تندبادی برآید ز کنج
۱۸۵. بانوی اساطیر غزل‌های من این است
دلم گرفته برایت زبان ساده عشق است
۱۸۶. از اینجا می‌روم روزی تو می‌آیی و فصلی زرد
یک عمر دور و تنها تنها به جرم اینکه
۱۸۷. خودشکن آینه شکستن خطاست
گفته‌اید در حدیث دیگران
عاشقم بر همه عالم که همه عالم از اوست
تو دانی و تو دانی آن چه خواهی
که گاهی واقعیت با حقیقت در منافات است
ای بی‌بصر من می‌روم؟ او می‌کشد قلب را
که از گریه‌ام ناقه در گل نشیند
گفت من نام تو را نیز نمی‌دانستم
کنار باغ رکن‌آباد و گلگشت مصلّا را
با سرانگشت نسیمی کن پریشان شانه با من
چرا ساقی نمی‌گویی درودی؟
از نفی‌رم مرد و زن نالیده‌اند
بر باد قلاشی دهیم این شرک تقوانام را
تا که رسیدم بر تو از همه بیزار شدم
یکی اینجا دلش تنگ است آنجا را نمی‌دانم
به بار آورد نارسیده تَرُنَج
صد طعنه به مجنون زده لیلای من این است
سلیس و ساده بگویم دلم گرفته برایت
بگو با این خزان آرزوهایم چه خواهی کرد
او سرسپرده می‌خواست من دل سپرده بودم

ردیف / صحیح / غلط

۱۴۲ غلط: تنها شعر پایه‌ها و پاره‌های موزون دارد، نثر دارای این ویژگی نیست.

۱۴۳ غلط: در برخی ابیات هجاهای پایه‌ها یکسان‌اند؛ اما در بسیاری از ابیات نیز این اتفاق نمی‌افتد.

۱۴۴ صحیح

۱۴۵ غلط: نشانه‌های هجایی این بیت به صورت سه‌تا سه‌تا تقسیم می‌شوند.

۱۴۶ غلط

اگر با من	ن بودش هی	چ می لی
چ را ظرف	م را بش کس	ت لی لی

اگر آینه تر	ک شی رازی	ب دس تارد	دل مارا
ب خال هن	دیش بخ شم	س مر قن د	ب خا رارا

۱۴۷ صحیح: تمام پایه‌های آوایی این بیت دارای ۴ هجا است.

من نی ز چشم	مز خاب خُش	بر می ن کر	دم بی ش زین
روز ف را	ق دوس تان	شب خُش ب گف	تم خاب را

۱۴۸ غلط: این بیت دارای ۸ پایه آوایی است.

ت وانا	ب ود هر	ک دانا	ب ود
ز دانش	دل پی	ر برنا	ب ود

۱۴۹ غلط: هجاهای ارکان پایانی مصراع‌های این بیت با دیگر ارکان متفاوتند.

جم ل عالم	زیب س ب ب گم	راه شد
کم ک سی زب	دال حق آ	گاه شد

۱۵۰ غلط: برخی از پایه‌های آوایی دارای دو هجا و حتی یک هجا هستند.

۱۵۱ صحیح

دل ب ر جا	نان من	بر د د ل	جان من
بر د د ل	جان من	دل ب ر جا	نان من

جای خالی

۱۵۲ هشت

۱۵۳ سه

گرم بازا	م دی مح بو	ب سی من دا	م سن گیل دل
----------	------------	------------	-------------

باطع ن عا	برها س را	غت راگ رف	تخ
-----------	-----------	-----------	----

آن ک ه لا	ک من ه می	خاه د من	س لام تش
-----------	-----------	----------	----------

دو چشم م مس	ت می گو نش	ب بُر دا را	م هش یا ران
دُ خا با لو	د بر بو دن	د عق لز دس	ت بی دا ران

وصل کردنی

- ۱۶۰ (۱) ج (۲) چ (۳) پ
(۴) الف (۵) ث (۶) ت
مورد «ب» اضافی است.

سوالات تستی

گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ هر کدام از ۴ پایه آوایی تشکیل شده‌اند؛ اما گزینه ۳، از ۳ پایه آوایی.

م سل ما نای	م را وق تی	د لی بو
---U	---U	--U
ک با او گف	ت می گر مش	ک لی بو
---U	---U	--U

تعداد پایه‌های آوایی گزینه ۱: ۳
تعداد پایه‌های آوایی دیگر گزینه‌ها: ۴

این بیت از تکرار چهارباره U-- به وجود آمده است.

بی ماه مه	رف روز خد	تا بگ ذ را	نم روز خد
-U--	-U--	-U--	-U--
دامی پ را	هی می ک شم	مر غی به دا	می می ک شم
-U--	-U--	-U--	-U--

هر مصراع گزینه‌های ۱، ۲ و ۴، از ۳ پایه آوایی تشکیل شده‌اند؛ اما هر مصراع گزینه ۳ از ۴ پایه آوایی به وجود آمده.

هر مصراع گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ دارای ۴ پایه آوایی و گزینه ۳ از ۳ پایه آوایی تشکیل شده‌اند.

ش ب دو شی	ن در سو دا	ی او خف تم
از ا ام رو	ز با تی ما	ر غم جف تم

شکل صحیح: به جز اشک چشم و به جز داغ دل: ب جز اش / ک چش م / ب جز دا / غ دل

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) سوی مرز توران چو بنهاد روی

س ی مر	ز تو را	چ بن ها	د روی
--------	--------------------	---------	-------

۳) سرو را مانی و لیکن سرو را رفتار نه

سرو را ما	نی ولی کن	سرو را رف	تار ن
-----------	-----------	-----------	-------

۴) ولیکن تو را صبر عنقا نباشد

ولی کن	ت را صب	ر عن قا	ن باشد
--------	---------	---------	--------

اگر دا	دگر با	ش ئ پا	ک دی
ن یابی	ز هر کس	ب جز آ	ف ری

در باقی گزینه‌ها، پایه آوایی چهارم نیز دارای ۳ هجا است.

باغ می خا	هم ک روزی	قد د بالا	یت ب بی ند
--U-	--U-	--U-	--U-

زدانش	چ جان	ت را ما	ی نیست
ب هز خا	م شی هی	چ پی را	ی نیست
خ شاق	ت شوری	دگان	غ مش
اگر زخ	م بی نن	دگر مر	ه مش
--U-	--U-	--U-	--U-

خشب ود یا	ری ئ یاری	درک نار	سب ز زاری
مه ر با نا	روی بر هم	وزح سو دا	برک ناری
--U-	--U-	--U-	--U-

گ وا هی	ا می نس	ت بر در	د من
س رش ک	ر وا بر	رخ زر	د من
--U	--U	--U	-U

ن د ها نس	ت ک در وه	م س خن دا	نا ید
م گ رن در	س خ نا بی	ئی ب دا ند	ک ل بست

خش می روی	ب تن ها	تن ها ف دا	ی جانت
مد هوش می	گ ذاری	یا ران مه	ر بانت

یا

خش می ر	وی ب تن ها	تن ها ف	دای جانت
مد هوش	می گ ذاری	یا ران	مه ر بانت

سوالات تشریحی

آ ی ن چن	نق ش ت بن	مود راست
--UU-	--UU-	-U-
خ د ش ک نا	بی ن ش کس	تن خ طاب
--UU-	--UU-	-U-

خش ت را با	شدک سر ر	دل ب را
--U-	--U-	-U-
گفت آید	در ح دی ث	دی گ را
--U-	--U-	-U-

ب ج ها خر	ر م زانم	ک ج ها خر	ر م زو سب
--UU	--UU	--UU	-UU
عاش قم بر	ه م عالم	ک ه م عا	ل م زو سب
--UU	--UU	--UU	-UU

ن می دانم	ن می دانم	إلا هی
---U	---U	--U
ت دانی ئ	ت دانی آن	چ خاهی
---U	---U	--U

م یا ن خض	ر م سا چن	فراق ف تا	د ف ه می دم
---U	---U	---U	---U
ک گاهی وا	ق عی یت با	ح قی قت در	م نا فا تسب
---U	---U	---U	---U

۱۸۲

سَع دِی چُ جُو	رَش می بَری	نَز دِی کِ او	دِی گِرمِ رو
-U--	-U--	-U--	-U--
ای بی بَصر	مِن می رِوم	او می کِ شَد	قَل لَابِ را
-U--	-U--	-U--	-U--

۱۸۳

بِ دِنِ با	لِ مَحِ مَل	چِ نَایِ زا	رِ گِرمِ
--U	--U	--U	--U
کِ از گِرم	یِ امِ نا	قِ در گِیل	نِ شِیِ نَد
--U	--U	--U	--U

۱۸۴

گَف تِ می یا	رِ تِ هَمِ گا	هَ بِ یا دَم	بُودِی
--U-	--UU	--UU	--
گَف تِ مَن نا	مِ تِ رانی	زِ نِ می دا	نَسِ تَم
--U-	--UU	--UU	--

۱۸۵

بِ دِ ساقِی	مِ یِ باقی	کِ در جَن نَت	نِ خا هِیِ یافَت
--U	--U	---U	---U
کِ نارِ آ	بِ رِکِ نا با	دُ گلِ گِشِ تِ	مِ صِلِ لارا
---U	---U	---U	---U

۱۸۶

تا دُ زَلِ فِ	عِن بَری نَز	شَانِ اتِ رِی	زَدِ بَهِ دا مَن
U--	U--	U--	U--
بِاسِ رِنِ گِشِ	تِ نِ سِیِ می	کِنِ پِ رِیِ شَایِ	شَانِ با مَن
U--	U--	U--	U--

۱۸۷

چِ را مَطِ رِب	نِ می خاند	سِ رو دِی
---U	---U	--U
چِ را ساقِی	نِ می گوید	دِ رو دِی
---U	---U	--U

۱۸۸

از نِ یَسِ تَایِ	تا مِ را بَب	رِیِ دِ اند
U--	U--	U-
از نِ فِیِ رَم	مِر دُ زَنِ نا	لِیِ دِ اند
U--	U--	U-

۱۸۹

بِرِ خِیِ زِ تا	یِکِ سَوِ نِ هِیِ	مِیِلا دِلِ قِ از	رِقِ فامِ را
U--	U--	U--	U--
بِرِ با دِ قَل	لا شِیِ دِ هِیِ	مِیِلا شِرِکِ تَق	وا نا مِ را
U--	U--	U--	U--

یارش دم	یارش دم	باغ م تو	یارش دم
-UU-	-UU-	UUU-	-UU-
تاک رسی	دم بر تو	از م سی	زارش دم
-UU-	UUU-	-UU-	-UU-

(۱۸۰)

ن می دانم	ک این شع رز	ک جادر خا	طرم مایه د
---U	---U	---U	U--U
ی کی این جا	دلش تن گس	ت این جا را	ن می دانم
---U	---U	---U	---U

(۱۸۱)

اگر تن	د بادی	ب را ید	ز کنج
--U	--U	--U	-U
ب بارا	ورد نا	رسی د	ت زنج
--U	--U	U-U	-U

(۱۸۲)

بانوی ا	ساطی رغ	زل های م	نی نسبه
UU--	UU--	UU--	--
صد طع ن ب	مج نوله زد	لی لای م	نی نسبه
UU--	UU--	UU--	--

(۱۸۳)

دلگ رف	ت ب رایت	ز بان سا	دی عش قست
-U-U	--UU	-U-U	--UU
س لی ش سا	د ب گویم	دلگ رف	ت ب رایت
-U-U	--UU	-U-U	--UU

(۱۸۴)

ازین جامی	روم روزی	ت می مانی	ی فص لی زرد
---U	---U	---U	---U
ب گو با این	خ زان آ	رزو هایم	چ خاهی کرد
---U	U-U	---U	---U

(۱۸۵)

یک عم ر دو	ز تن ها	تن ها پ جر	م این ک
-U--	--U	-U--	--U
اوسر س پر	دی خاسه	من دل س پر	د بودم
-U--	--U	-U--	--U

(۱۸۶)

سؤالات صحیح/غلط

۱۹۷. در بیت «چو هنگامهٔ آزمون تازه شد / دگر باره ایران پرآوازه شد» آرایهٔ تشبیه وجود دارد.
۱۹۸. در هر تشبیه آمدن مشبّه و مشبّه‌به الزامی است.
۱۹۹. ترکیب «آسمان نیلوفری» اضافهٔ تشبیهی است.
۲۰۰. در تشبیه همیشه ویژگی‌های مثبت چیزی یا کسی را به چیزی یا کس دیگر نسبت می‌دهیم.
۲۰۱. تشبیه گسترده به تشبیهی می‌گویند که هر چهار رکن در آن وجود داشته باشد.
۲۰۲. اگر در تشبیهی تنها مشبّه و مشبّه‌به وجود داشته باشد، آن تشبیه، تشبیه بلیغ است.
۲۰۳. تشبیه گسترده، کلام را زیباتر و ادبی‌تر می‌کند.
۲۰۴. نام‌های دیگر تشبیه بلیغ، رسا و فشرده است.
۲۰۵. در بیت «گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد / اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم» تنها یک تشبیه فشردهٔ اضافی وجود دارد.
۲۰۶. وجه شبه در مصراع «تو همچون گل ز خندیدن لب با هم نمی‌آید» به هم نرسیدن لب است.

سؤالات جای خالی

۲۰۷. در بیت تشبیه فشرده و در بیت تشبیه گسترده وجود دارد.
- الف) «آخر ای کعبهٔ مقصود، کجا افتادی / که خود از هیچ طرف حدّ بیابان تو نیست»
ب) «زهرم چو نوشدارو از دستِ یارِ شیرین / بر دل خوش است نوشم بی‌او نمی‌گوارد»
۲۰۸. در مصراع «شیرینیِ دختران طبعت» تشبیه وجود دارد.
۲۰۹. به تشبیهی که تنها مشبّه و مشبّه‌به داشته باشد یا می‌گویند.
۲۱۰. ارکان و می‌توانند از تشبیه حذف شوند.
۲۱۱. در بیت «من از آن هر دو کمان‌خانهٔ ابروی تو چشم / برنگیرم و گزم دیده بدوزند به تیر»، ترکیب اضافهٔ تشبیهی است.
۲۱۲. در بیت تشبیه فشردهٔ اضافی و در بیت تشبیه فشردهٔ غیر اضافی وجود دارد.
- الف) «سعدی از پردهٔ عشاق چه خوش می‌گوید / تُرک من پرده برانداز که هندوی توام»
ب) «شراب وصلت اندر ده که جام هجر نوشیدم / درخت دوستی بنشان که بیخ صبر برکندم»
۲۱۳. در مصراع اول بیت «زخم شمشیر غمت را نهم مرهم کس / طشت زرتینم و پیوند نگیرم به سریش» تشبیه و در مصراع دوم آن تشبیه به کار رفته است.
۲۱۴. مشبّه در بیت «مانند پنبه‌دانه که در پنبه تعبیه است / اجرام کوه‌هاست نهان در میان برف» کلمهٔ است.
۲۱۵. در مصراع «وان ساغر چون نگار بر دستم نه»، رکن حذف شده است.
۲۱۶. در بیت «سکندری که مقیم حریم او چون خضر / ز فیض خاک درش عمر جاودان گیرد»، وجه شبه است.

سؤالات وصل کردنی

۲۱۷. هریک از ابیات گروه «الف»، به کدام یک از موارد گروه «ب» مرتبط است؟

الف) تشبیه با حذف وجه شبه	۱) بگذار تا بگیرم چون ابر در بهاران / کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران
ب) تشبیه فشردهٔ اضافی	۲) چه بوی است آن که صبر از من ببرد و عقل و هشیاری؟ / ندانم باغ فردوس است یا بازار عطاران
پ) تشبیه گستردهٔ ۴ رکنی	۳) سعدیا! دخترِ انفاسی تو بس دل ببرد / به چنین صورت و معنی که تو می‌آرای
ت) تشبیه با حذف ادات تشبیه	۴) گرفتم سرو آزادی نه از ماء معین زادی / مکن بیگانگی با ما چو دانستی که از مایی
ث) تشبیه فشردهٔ غیر اضافی	۵) مرا در دل درخت مهربانی / به چه ماند؟ به سرو بوستانی

۲۱۸. نوع تشبیه در کدام بیت متفاوت است؟

- ۱) پاکیزه‌تنی چو نقره خام
- ۲) کمان ابرویش را گو بزن تیر
- ۳) فریب روی آشناک او خوردم ندانستم
- ۴) در تنگنای ظلمت هستی چه مانده‌ام؟

۲۱۹. در کدام گزینه هر دو نوع تشبیه به کار رفته است؟

- ۱) مرا در دل درخت مهربانی
- ۲) چرا چون لاله خونین دل نباشم
- ۳) تقدیر من گویا به عکس امر تاریخ است
- ۴) چون شبم اوفتاده بدم پیش آفتاب

۲۲۰. در کدام گزینه تشبیه وجود ندارد؟

- ۱) فروزنده چون مشتری بر سپهر
- ۲) بیارید چون ژاله ز ابر سیاه
- ۳) دوسنگی دو جنگی دو شاه زمین
- ۴) کنون چون ز ایرج بپرداختید

۲۲۱. در کدام گزینه تمام ترکیب‌ها اضافه تشبیهی هستند؟

- ۱) دست فنا - سایه عمر - کعبه اقبال - نور امید
- ۲) سرو قد - موی میان - پای غم - زمزمه وصل

۲۲۲. در کدام گزینه تشبیه وجود ندارد؟

- ۱) گفت بر من تیغ تیز افراشتی
- ۲) چو آتش در میان دشمن افتاد
- ۳) گاهی که سنگ حادثه از آسمان رسد
- ۴) خانه دل ما را از کرم عمارت کن

۲۲۳. در کدام گزینه تعداد تشبیه بیش از سایر ابیات است؟

- ۱) روز چو شمعی به شب زودرو و سرفراز
- ۲) ای سیل اشک خاک وجودم به باد ده
- ۳) مرغ دل تا دام زلف و دانه خال تو دید
- ۴) شراب وصلت اندر ده که جام هجر نوشیدم

۲۲۴. در کدام گزینه تمام ارکان تشبیه به کار رفته است؟

- ۱) نگارش دهد گلبن جویبار
- ۲) مانند پنبه‌دانه که در پنبه تعبیه‌است
- ۳) من از آن روز که در بند توام آزادم
- ۴) چو زال آگهی یافت بر بست کوس

۲۲۵. در کدام گزینه نوع تشبیه بلیغ متفاوت است؟

- ۱) وظیفه زن و مرد ای حکیم دانی چیست؟
- ۲) موی سپید را فلکم رایگان نداد
- ۳) تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است
- ۴) هم گلستان خیالم ز تو پر نقش و نگار

نازک‌بدنی چو مغز بادام
که پیش دست و بازویش بمیرم
که خواهد خورد خونم چون کباب آهسته‌آهسته
تا کی چو کرم پيله همی گرد خود تنم؟

به چه ماند؟ به سرو بوستانی
که با ما نرگس او سرگران کرد
من یوسفم اما تمام عمر در چاهم
مهرم به جان رسید و به عیوق بر شدم

همه جای شادی و آرام و مهر
پی‌ای را بُد بر زمین جایگاه (پی: قدم)
میان کیان چون درخشان نگین
به کین منوچهر برساختید

۲) کمند نظر - مشک زلف - عطر الهام - صبح آزادی
۴) سر زلف - داروی مرگ - چراغ آفتاب - درخت دانش

از چه افکندی مرا بگذاشتی؟
ز آتش هم کمی سوزنده‌تر شد
اول بلا به مرغ بلند آشیان رسد
پیش از آن که این خانه رو نهد به ویرانی

شب چو چراغی به صبح کاسته و نیم‌تاب
تا بر دل کسی ننشیند غبار من
طایر اندیشه‌ام افتاد در دام هوس
درخت دوستی بنشان که بیخ صبر برکندم

در آیینی آب رخسارها
اجرام کوه‌هاست نهان در میان برف
پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم
ز لشکر زمین گشت چون آنبوس

یکی است کشتی و آن دیگری است کشتیبان
این رشته را به نقد جوانی خریده‌ام
همواره مرا کوی خرابات مقام است
هم مشام دلم از زلف سمن‌سای تو خوش

• در ابیات زیر تشبیه‌ها را بیابید، ارکان آن را مشخص کنید و نوع آنها را بنویسید.

در وی نگرفت سنگ خاراست
عجب از سوختگی نیست که خامی عجب است
که چو پرگار بگردید و به سرباز آمد
متصوّر نشود صورت و بالای دگر
وان رعد بین که نالد چون عاشق شکیب
فدای نکهت گیسوی یار خواهم کرد
ورق خاطر از این نکته محشا می‌کرد
گفت حافظ گله‌ای از دل شیدا می‌کرد
تا یار مرا به شست گیرد
دل چون آینه در زنگ ظلام اندازد
چو گرد در پایش افتم چو باد بگریزد
شدند از دلیران ترکان ستوه
بر او حمله کرد آن دلاور سوار
رهایی نیابی بدین سان مشور
به فرزاندگی نزد ضحاک رفت
حاصل آن است که چون طبل تهی پر بادم
اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم
درخت دوستی بنشان که بیخ صبر برکندم
گویا در چمن لاله و ریحان بودم
به مگس‌ران ملامت ز کنار شکر

۲۳۷. هر آدمی‌ای که مهر مهرت
۲۳۸. آتش روی تو زینگونه که در خلق گرفت
۲۳۹. تا بدانی که به دل نقطه پا برجا بود
۲۴۰. زانکه هرگز به جمال تو در آینه هم
۲۴۱. آن ابر بین که گرید چون مرد سوگوار
۲۴۲. صبا کجاست که این جان خون گرفته چو گل
۲۴۳. آنکه چون غنچه لبش راز حقیقت بنهفت
۲۴۴. گفتمش سلسله زلف بتان از پی چیست
۲۴۵. در بحر فتاده‌ام چو ماهی
۲۴۶. روز در کسب هنر کوش که می خوردن روز
۲۴۷. وگر به رهگذری یک دم از هوا داری
۲۴۸. ز کشته زمین کرد مانند کوه
۲۴۹. بگفت این و مانند ابر بهار
۲۵۰. به دامم نیاید به سان تو گور
۲۵۱. به سان پزشکی پس ابلیس تفت
۲۵۲. دستگاهی نه که در پای تو ریزم چون خاک
۲۵۳. گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد
۲۵۴. شراب وصلت اندر ده که جام هجر نوشیدم
۲۵۵. به تولای تو در آتش محنت چو خلیل
۲۵۶. شوخ چشمی چو مگس کردم و برداشت عدو

ردیف	صحیح / غلط
۱۹۷	غلط: کلمهٔ چو در این بیت در معنی «وقتی که» آمده و ادات تشبیه نیست.
۱۹۸	صحیح
۱۹۹	غلط: در این ترکیب، تشبیهی وجود ندارد.

۲۰۰	غلط: تشبیه در نسبت دادن ویژگی‌های منفی نیز به کار می‌رود.
۲۰۱	غلط: اگر سه رکن تشبیه هم ذکر شده باشد، تشبیه گسترده شکل می‌گیرد.
۲۰۲	صحیح
۲۰۳	غلط: تشبیه بلیغ کلام را زیباتر و ادبی‌تر می‌کند.
۲۰۴	صحیح
۲۰۵	غلط: در این بیت هم تشبیه فشرده اضافی وجود دارد و هم تشبیه فشرده غیر اضافی. اکسیر عشق: فشرده اضافی / زر شدم (من مانند زر شدم): فشرده غیر اضافی
۲۰۶	صحیح
جای خالی	
۲۰۷	الف / ب
۲۰۸	فشرده (بلیغ) اضافی
۲۰۹	فشرده / بلیغ
۲۱۰	ادات تشبیه و وجه شبه
۲۱۱	کمان خانه ابرو
۲۱۲	ب / الف
۲۱۳	فشرده اضافی (شمشیر غم) / فشرده غیر اضافی (طشت ززینم)
۲۱۴	اجرام کوه‌ها
۲۱۵	وجه شبه
۲۱۶	عمر جاودان گیرد
وصل کردنی	
۲۱۷	پ (۱) / ت (۲) / ب (۳) / ث (۴) / الف (۵)
سوالات تستی	
۲۱۸	گزینه «۲» گزینه‌های ۱، ۳ و ۴ دارای تشبیه گسترده هستند اما گزینه ۲ تشبیه بلیغ دارد. (کمان ابرو)
۲۱۹	گزینه «۱» درخت مهربانی: تشبیه بلیغ / درخت مهربانی مانند سرو بوستانی است: تشبیه گسترده بررسی سایر گزینه‌ها: ۲) چون لاله خونین دل بودن: گسترده ۳) من یوسفم: تشبیه بلیغ غیر اضافی ۴) چون شب‌نم اوفتاده بدم: تشبیه گسترده

۲۲۰	گزینه «۴» «چون» در گزینه ۲ در معنی «وقتی که» به کار رفته است. بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) چون مشتری ۲) چون زاله ۳) چون درخشان نگین
۲۲۱	گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) دست فنا و سایه عمر: اضافه تشبیهی نیستند ۳) پای غم و زمزمه وصل: اضافه تشبیهی نیستند ۴) سر زلف: اضافه تشبیهی نیست
۲۲۲	گزینه «۱» بررسی سایر گزینه‌ها: ۲) چو آتش در میان دشمن افتاد ۳) سنگ حادثه ۴) خانه دل
۲۲۳	گزینه «۳» (۵ تشبیه دارد) بررسی گزینه‌ها: ۱) روز چو شمعی به شب زودرو و سرفراز / شب چو چراغی به صبح کاسته و نیم‌تاب (۲ تشبیه) ۲) ای سیل اشک خاک وجودم به باد ده / تا بردل کسی ننشیند غبار من (۲ تشبیه) ۳) مرغ دل تا دام زلف و دانه خال تو دید / طایر اندیشه‌ام افتاد در دام هوس (۵ تشبیه) ۴) شراب وصلت اندر ده که جام هجر نوشیدم / درخت دوستی بنشان که بیخ صبر برکندم (۳ تشبیه)
۲۲۴	گزینه «۲» مشبه: اجرام کوه‌ها / مشبه‌به: پنبه دانه / ادات تشبیه: مانند / وجه شبه: نهان بودن بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) آئینه آب: مشبه: آب / مشبه‌به: آئینه / وجه شبه و ادات تشبیه ندارد. ۳) مس وجود: مشبه: وجود / مشبه‌به: مس / وجه شبه و ادات تشبیه ندارد. کیمیای عشق: مشبه: عشق / مشبه‌به: کیمیا / وجه شبه و ادات تشبیه ندارد. ۴) مشبه: زمین / مشبه‌به: آنوس / ادات تشبیه: چون / وجه شبه ندارد
۲۲۵	گزینه «۱» بررسی گزینه‌ها: ۱) تشبیه بلیغ غیر اضافی ۲) نقد جوانی: تشبیه بلیغ اضافی ۳) گنج غم: تشبیه بلیغ اضافی ۴) گلستان خیال: تشبیه بلیغ اضافی

گزینه «۳» ۳۳۶

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) تشبیه ندارد.
- (۲) کمان ابرو: تشبیه بلیغ اضافی
- (۳) کشتی عشق: تشبیه بلیغ اضافی / نام تو آرامش است: تشبیه بلیغ غیر اضافی
- (۴) باد فتنه: تشبیه بلیغ اضافی / چراغ چشم: تشبیه بلیغ اضافی

گزینه «۴» ۳۳۷

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) حافظا! شاید اگر در طلب گوهر وصل / دیده دریا کنم از اشک و در او غوطه خورم (۲ تشبیه)
- (۲) سروی است قامت تو از ناز سرکشیده / ماهی است عارض تو از نور آفریده (۲ تشبیه)
- (۳) عمری از سنگ حوادث سوده گشتم چون غبار / تا به امداد نسیمی ره به کویی یافتم (۲ تشبیه)
- (۴) کاش بودندی به گیتی استوار و دیرپای / دوستان در دوستی چون دشمنان در دشمنی (۱ تشبیه)

گزینه «۱» ۳۳۸

باغ تفرّج است (او مانند باغی است که در آن تفرّج می‌کنند): تشبیه بلیغ غیر اضافی
درخت قامت: تشبیه بلیغ اضافی

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) سروی است قامت تو / ماهی است عارض تو: تشبیه بلیغ غیر اضافی
- (۳) بلبلان سوخته بال ضمیر: تشبیه بلیغ اضافی
- (۴) به کردار شیر است آهنگ اوی: تشبیه گسترده

گزینه «۳» ۳۳۹

در این گزینه می‌گوید تو مانند سرو و حتی زیباتر از آن هستی و مانند شهد، ولی شیرین‌تر از آنی.

گزینه «۲» ۳۴۰

کسی که با نسیم خوشبو دلش زنده نمی‌شود، مانند سنگ است.

گزینه «۴» ۳۴۱

بررسی تشبیه در سایر گزینه‌ها:

- (۱) از بار فرو بسته‌ترم (تشبیه تفضیل)
- (۲) سرم را مانند قلم می‌شکافند.
- (۳) من مانند مگس گستاخی کردم / مگس‌ران ملامت (تشبیه بلیغ اضافی)

گزینه «۱» ۳۴۲

بررسی وجه شبه در سایر گزینه‌ها:

- (۲) بگذری
- (۳) در چمن لاله و ریحان بودن
- (۴) از خواب برخاستن

گزینه «۳» ۳۳۳

لنگر حلم / کشتی توفیق / بحر کرم (۳ تشبیه بلیغ اضافی)
بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) مس وجود / کیمیای عشق (۲ تشبیه بلیغ اضافی)
- (۲) سیل فنا / خانه عمر (۲ تشبیه بلیغ اضافی)
نکته: بنیاد بقا اضافه تشبیهی نیست.
- (۴) کمان ابرو (۱ تشبیه بلیغ اضافی)

گزینه «۲» ۳۳۴

کلمه چون در این گزینه در معنی «وقتی که» یا «به دلیل اینکه» است.

گزینه «۱» ۳۳۵

کلمه «عمر» در این بیت مشبه است.

گزینه «۳» ۳۳۶

سیل عقاب و تیر بلا (تشبیه بلیغ)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) تیر نظر و تیر جفا (تشبیه بلیغ) / مانند من (تشبیه گسترده)
- (۲) ورق خاطر (تشبیه بلیغ) / چون غنچه (تشبیه گسترده)
- (۴) تیر ملامت (تشبیه بلیغ) / روی چون قمر (تشبیه گسترده)

۳۳۷

مهر مهر: مشبه: مهر / مشبه‌به: مهر (تشبیه بلیغ اضافی)

سنگ خارااست: مشبه: آدمی / مشبه‌به: سنگ خارااست (تشبیه بلیغ غیر اضافی)

۳۳۸

آتش روی: مشبه: روی / مشبه‌به: آتش (تشبیه بلیغ اضافی)

۳۳۹

مشبه: دل / مشبه‌به: پرگار / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: گشتن و باز آمدن (تشبیه گسترده)

۳۴۰

آیینۀ وهم: مشبه: وهم / مشبه‌به: آیینۀ (تشبیه بلیغ اضافی)

۳۴۱

مشبه: ابر / مشبه‌به: مرد / ادات تشبیه: چون / وجه شبه: گریه کردن (تشبیه گسترده)

۳۴۲

مشبه: رعد / مشبه‌به: عاشق / ادات تشبیه: چون / وجه شبه: نالیدن (تشبیه گسترده)

۳۴۳

مشبه: جان / مشبه‌به: گل / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: در خون بودن و جان فدا کردن (تشبیه گسترده)

۳۴۴

مشبه: آنکه / مشبه‌به: غنچه / ادات تشبیه: چون / وجه شبه: رازنگهداری (تشبیه گسترده)

۳۴۵

ورق خاطر: مشبه: خاطر / مشبه‌به: ورق (تشبیه بلیغ اضافی)

۳۴۶

سلسله زلف: مشبه: زلف / مشبه‌به: سلسله (تشبیه بلیغ اضافی)

۳۴۷

مشبه: من (محدوف) / مشبه‌به: ماهی / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: در بحر افتادن (تشبیه گسترده)

۳۴۸

مشبه: دل / مشبه‌به: آینه / ادات تشبیه: چون / وجه شبه: زنگ زدن و تیره شدن (تشبیه گسترده)

- ۲۴۷) مشبّه: من (محدوف) / مشبّه به: گرد / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: در پی کسی افتادن (تشبیه گسترده)
- ۲۴۸) مشبّه: او / مشبّه به: باد / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: گریختن (تشبیه گسترده)
- ۲۴۹) مشبّه: زمین / مشبّه به: کوه / ادات تشبیه: مانند / وجه شبه: ندارد (تشبیه گسترده)
- ۲۵۰) مشبّه: او / مشبّه به: ابر بهار / ادات تشبیه: مانند / وجه شبه: حمله ور شدن (تشبیه گسترده)
- ۲۵۱) مشبّه: گور / مشبّه به: تو / ادات تشبیه: به سان / وجه شبه: ندارد (تشبیه گسترده)
- ۲۵۲) مشبّه: ابلیس / مشبّه به: پزشک / ادات تشبیه: به سان / وجه شبه: ندارد (تشبیه گسترده)
- ۲۵۳) مشبّه: من / مشبّه به: طبل تهی / ادات تشبیه: چون / وجه شبه: پر باد بودن (تشبیه گسترده)
- ۲۵۴) مشبّه: مشبّه: مشبّه: عشق / مشبّه به: اکسیر (تشبیه بلیغ اضافی) / زرشدم: مشبّه: من (محدوف) / مشبّه به: زر (تشبیه بلیغ غیر اضافی)
- ۲۵۵) مشبّه: مشبّه: مشبّه: وصلت / مشبّه به: شراب (تشبیه بلیغ اضافی) / جام هجر: مشبّه: هجر / مشبّه به: جام (تشبیه بلیغ اضافی) / درخت دوستی: مشبّه: دوستی / مشبّه به: درخت (تشبیه بلیغ اضافی)
- ۲۵۶) مشبّه: من (محدوف) / مشبّه به: خلیل / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: در گلستان بودن (تشبیه گسترده)
- ۲۵۷) مشبّه: من / مشبّه به: مگس / ادات تشبیه: چو / وجه شبه: شوخ چشمی کردن (تشبیه گسترده)
- ۲۵۸) مگس ران ملامت: مشبّه: ملامت / مشبّه به: مگس ران (تشبیه بلیغ اضافی)